

На третьому етапі пропонується формування портфеля можливих стратегічних альтернатив (фінансових стратегій) та їх вибір для досягнення головної стратегічної мети. Основними фінансовими стратегіями антикризового управління лізинговими компаніями є: стратегія залучення та формування фінансових ресурсів з урахуванням їх розподілу за джерелами фінансування та відповідними конкурентними перевагами; стратегія управління лізинговими проектами в умовах ризику неплатежів; стратегія ціноутворення на лізингові послуги та управління лізинговими платежами.

Висновки. Складання програм стратегічного фінансового розвитку лізингових компаній залежатиме від реалізації заходів щодо удосконалення законодавчого забезпечення та державної підтримки лізингової галузі в Україні.

Держава через використання механізмів стимулювання лізингової діяльності (податкові пільги, прискорена амортизація тощо) може значно зменшити бюджетні інвестиційні витрати, сприяти збільшенню виробничого й експортного потенціалу країни, а також розвитку малого і середнього підприємництва, що з огляду на необхідність подолання економічної кризи, є її безпосереднім завданням. Вважаємо за доцільне впровадити в практику лізингової діяльності розроблений ним перелік державних гарантій, пільг для учасників лізингового бізнесу та інших заходів їх державної підтримки, зокрема інвестиційно-орієнтованої амортизаційної та податкової політики, що є однією з важливих умов антикризового розвитку лізингових компаній.

Серед заходів практичної реалізації антикризових фінансових стратегій лізингових компаній доцільно реалізувати підхід до побудови сучасної системи ризик-менеджменту, яка дасть змогу забезпечити лізингодавців не лише від негативних наслідків кризи, але й попередити прийняття необґрунтованих, з огляду на ризики, управлінських рішень, що впливатимуть на їх посткризові перспективи.

Економіко-математичне моделювання управління грошовими потоками лізингової компанії дасть змогу здійснювати оцінку ефективності управління ними, проводити варіантні розрахунки прогнозного фінансового плану, підтримувати бюджет лізингової компанії у збалансованому стані з врахуванням факту укладання нових лізингових угод, а також можливих змін умов чинних угод тощо. Комп'ютерні програми реалізації зазначених моделей надають фінансовим менеджерам лізингової компанії зручний та ефективний інструмент для варіантного та комплексного обґрунтування та узгодження параметрів сукупності лізингових договорів, що особливо важливо при зміні умов лізингової діяльності під впливом кризових чинників.

Література

1. Бородій І. Необхідність лізингових відносин для розвитку національної економіки / І. Бородій // Регіональна економіка : наук.-практ. журнал. – 2005. – № 2. – С. 295-302.
2. Брус С.І. Розвиток ринку лізингових послуг в Україні / С.І. Брус // Фінанси України : журнал. – 2008. – № 11. – С. 75-85.
3. Внукова Н.Н. Финансовый лизинг стран СНГ / Н.Н. Внукова // Банкир. – 2004. – № 1. – С. 38-41.
4. Добіжа Н.В. Сутність та форми лізингу в АПК / Н.В. Добіжа // Економіка АПК : міжнар. наук.-виробн. журнал. – 2008. – № 9. – С. 116-122.

5. Дорофеева О.В. Оптимізація джерел фінансування лізингових проектів / О.В. Дорофеева // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал. – 2005. – № 8. – С. 34-39.
6. Кругляк О.В. Структура економічного механізму лізингових відносин / О.В. Кругляк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2003. – № 2(21). – С. 64-65.

Перетятко Л.А. Антикризисное управление лизинговыми компаниями в современных условиях

Исследованы вопросы совершенствования антикризисного управления лизинговыми компаниями в условиях изменчивости правовой и экономической среды. Определены этапы формирования и реализации финансовых стратегий лизинговых компаний. Разработаны новые подходы к построению современной системы риск-менеджмента.

Ключевые слова: лизинговая компания, финансовая стратегия, риск-менеджмент.

Peretyatko L.A. Crisis management leasing companies in today's environment

The issues of improving crisis management leasing companies in the variability of the legal and economic environment. The process of the formation and implementation of financial strategies leasing companies. Novel approaches to the modern system of risk management.

Keywords: leasing company, financial strategy, risk management.

УДК 338.[48-44+486.4](477-22)

Ст. викл. І.В. Петлін –

Львівська філія Європейського університету

МЕТОДИКА КОМПЛЕКСНОГО ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА У СФЕРІ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ РЕГІОНУ

Розглянуто методичні підходи до визначення комплексного оцінювання потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері сільського зеленого туризму. Здійснено комплексну оцінку потенціалу розвитку шляхом розрахунку інтегрального показника і на цій основі проведено рейтингову оцінку районів Львівської області.

Ключові слова: регіон, потенціал розвитку, інтегральний показник, рейтинг, мале підприємництво, сільський зелений туризм.

Постановка проблеми. Економічне зростання в державі можливе через ефективний економічний розвиток кожної окремої території. На сьогодні спостерігаються диспропорції у регіональному розвитку територій, тому держава повинна вирішувати проблеми щодо зменшення дисбалансу розвитку регіонів та стимулювати їх внутрішній потенціал. Ці заходи передусім мають стосуватися усунення дисбалансу розвитку територій та підвищення їх соціально-економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми стосовно оцінювання розвитку регіонів розглянуто у багатьох працях науковців, зокрема: З.П. Баранник [1], З.С. Варналія [2], М.І. Долішнього [3], Д.В. Клинового, Л.Г. Чернюк [4].

Проведений авторами аналіз праць щодо розвитку малого підприємництва у сфері сільського зеленого туризму (СЗТ) показав, що проблема визначення комплексного оцінювання розвитку зазначеного виду діяльності є мало вивченою.

Метою дослідження є розроблення методичних підходів до визначення комплексного оцінювання потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ (на прикладі Львівської обл.). Застосування методів рейтингового оцінювання дасть змогу визначити концентрацію ресурсів і покаже диференціацію умов розвитку цього виду бізнесу в розрізі районів Львівської обл. Цього можна досягнути через визначення інтегрального показника потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для визначення ефективності розвитку малого підприємництва у СЗТ запропоновано комплексну оцінку потенціалу його розвитку (рис. 1).

Рис. 1. Методичний підхід щодо комплексного оцінювання потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ (Джерело: сформовано автором)

На першому етапі відбувається визначення параметрів оцінювання потенціалу, а саме: окреслення мети інтегрального оцінювання; вибір статистичних методів для оцінювання; визначення та обґрунтування системи оцінних показників потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ.

Метою є розроблення методичних підходів до оцінювання інтегрального показника потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ з ура-

хуванням природно-ресурсних, соціально-економічних, демографічних складових. Система показників для оцінювання потенціалу формується з врахуванням можливостей отримання статистичних даних, їх оброблення та аналізу.

На другому етапі відбувається аналіз та оцінювання основних показників, які найбільшою мірою визначають потенціал розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ. До системи статистичних показників внесено такі групи: природно-ресурсні, соціально-економічні та демографічні (рис. 2).

Рис. 2. Підхід щодо визначення інтегрального показника потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ

Джерело: сформовано автором на основі проведених досліджень

Нами визначено, що всі перелічені фактори є стимуляторами, тобто вони мають прямий вплив на цей вид діяльності і свідчать про позитивні тенденції розвитку районів Львівської області.

На третьому етапі здійснюється інтегральне оцінювання потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ, яке включає: групування показників за інтегральними характеристиками для оцінювання потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ; стандартизацію обраних показників, з метою досягнення їх співмірності; визначення ваги груп показників шляхом експертного оцінювання та розрахунок інтегрального показника. Кожній групі факторів, за результатами анкетного опитування суб'єктів СЗТ,

було задано вагове значення – природно-ресурсних факторів 0,2 (20 %), соціально-економічних 0,45 (45 %), демографічних 0,35 (35 %).

Після цього було визначено інтегральний показник потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ у розрізі районів Львівщини (табл. 1).

Табл. 1. Інтегральний показник потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ у Львівській області

Region	Роки									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Львівська обл.	0,6416	0,6767	0,7048	0,7289	0,7619	0,7692	0,8085	0,8452	0,8215	0,7965
Бродівський р-н	0,6596	0,6920	0,7225	0,7863	0,7361	0,7566	0,7711	0,8344	0,8479	0,7615
Буський р-н	0,5819	0,6396	0,6509	0,6817	0,6781	0,6958	0,7426	0,8545	0,7566	0,7855
Городоцький р-н	0,6319	0,6626	0,6719	0,7419	0,7357	0,7833	0,8315	0,8230	0,8097	0,8284
Дрогобицький р-н	0,6455	0,6501	0,6796	0,6918	0,7467	0,7164	0,7640	0,7236	0,7595	0,7490
Жидачівський р-н	0,6310	0,6722	0,7031	0,7514	0,7294	0,7203	0,7616	0,8334	0,8091	0,7967
Жовківський р-н	0,5586	0,5968	0,6502	0,6016	0,7800	0,6836	0,7141	0,7499	0,6956	0,7896
Золочівський р-н	0,6473	0,6648	0,6904	0,7070	0,7723	0,7911	0,8272	0,8003	0,7519	0,7976
Кам'янка-Бузький р-н	0,5991	0,6601	0,6356	0,6693	0,7654	0,7771	0,8071	0,8137	0,7948	0,7965
Миколаївський р-н	0,5676	0,6249	0,6895	0,6918	0,7327	0,7377	0,7982	0,8359	0,7709	0,7286
Мостиський р-н	0,6702	0,7239	0,6757	0,6769	0,7326	0,7791	0,7974	0,8414	0,7827	0,8258
Перемишлянський р-н	0,6449	0,6957	0,7324	0,7389	0,8124	0,8119	0,8293	0,8993	0,8121	0,7954
Пустомитівський р-н	0,6002	0,6658	0,6730	0,6267	0,6158	0,6688	0,6338	0,6890	0,6501	0,7915
Радехівський р-н	0,6694	0,6492	0,6877	0,6880	0,7326	0,7227	0,7495	0,7853	0,7165	0,7713
Самбірський р-н	0,6269	0,6922	0,7170	0,7256	0,7364	0,7784	0,8131	0,8481	0,8220	0,6032
Сколівський р-н	0,6441	0,6462	0,6378	0,6568	0,6458	0,7229	0,7515	0,7781	0,8373	0,7353
Сокальський р-н	0,6237	0,6527	0,7231	0,7694	0,7909	0,7944	0,8103	0,8658	0,7983	0,8421
Старосамбірський р-н	0,7083	0,7552	0,7628	0,7767	0,8078	0,8113	0,8134	0,8408	0,6771	0,7582
Стрийський р-н	0,6432	0,6113	0,6803	0,6593	0,6481	0,6462	0,6810	0,7329	0,7436	0,7134
Турківський р-н	0,6855	0,6972	0,6820	0,7673	0,7336	0,7533	0,7823	0,8244	0,7552	0,7333
Яворівський р-н	0,6238	0,6275	0,6945	0,7166	0,7668	0,7862	0,7039	0,7452	0,7101	0,6985

Розраховано автором на основі [5, 6].

Оцінка інтегрального показника потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ має достатньо високі значення протягом досліджуваного періоду для всіх районів Львівської області.

Розрахункове значення показника поділено на п'ять рівнів за формулою Стерджеса:

$$K = 1 + 3.032 \lg n,$$

де n – чисельність елементів аналізованої сукупності.

$$K = 1 + 3,032 \cdot 1,32 = 5$$

Ширину інтервалів визначаємо за формулою:

$$I = \frac{x_{\max} - x_{\min}}{k},$$

де k – кількість рівнів.

Значення інтегрального показника змінюється від 0 до 1,0, а $i = 0,2$. Оскільки за аналізований період найменше значення інтегрального показника 0,56, то прийемо значення 0,6 як мінімально-критичне, тоді ширина інтервалу становитиме:

$$I = \frac{1 - 0,6}{5} = 0,08.$$

- 1 група 0,6-0,68 – низький
- 2 група 0,681-0,76 – середній
- 3 група 0,761-0,84 – достатній
- 4 група 0,841-0,92 – високий
- 5 група 0,921-1,0 – дуже високий

За досліджуваній період у всіх районах Львівської області спостерігається зростання показника потенціалу до 2008 р. У 2009 р. тенденцію до зростання мали лише Бродівський, Дрогобицький, Сколівський та Стрийський райони, а в 2010 р. – Буський, Городоцький, Жовківський, Золочівський, Кам'янка-Бузький, Мостиський, Пустомитівський, Радехівський, Сокальський та Старосамбірський райони. Високий показник потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ у 2010 р. мали майже всі райони, крім Самбірського і Яворівського.

Значення інтегрального показника в 2010 р. мали таку тенденцію: низький рівень – Самбірський район; середній – Бродівський, Дрогобицький, Миколаївський, Сколівський, Старосамбірський, Турківський, Яворівський райони; достатній – всі решта районів, включно з Львівською областю.

Внаслідок проведених досліджень було отримано інтегральний показник потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ по районах Львівської області. Проаналізувавши характер варіації інтегрального показника в сукупності, ми виділили групи регіонів за показником потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ (табл. 2).

Високий показник потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ можна пояснити достатньо високими значеннями природно-ресурсних активів, щорічним зростанням соціально-економічних показників, зокрема обсягу інвестицій.

На четвертому етапі здійснюємо характеристику можливих напрямів підвищення потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ. На підставі проведеного аналізу стану розвитку суб'єктів малого підприємництва у сфері СЗТ доцільно окреслити такі пріоритетні напрями розвитку: визначення правового статусу власників садіб на підставі законодавчих актів та їх дотримання під час діяльності; впровадження загальноукраїнських стандартів сільського зеленого туризму; охорона та раціональне використання природно-туристичного потенціалу; збереження історико-культурних пам'яток, сільських традицій, ремесел; рекламно-інформаційне забезпечення; покращення благоустрою сільських населених пунктів, вулиць, доріг та інших об'єктів соціальної інфраструктури; дотримання санітарно-гігієнічних вимог щодо харчування та проживання клієнтів; підвищення кваліфікації власників та обслуговуючого персоналу садіб; використання передового досвіду; підвищення рівня завантаженості сільських садіб з метою забезпечення прибуткової діяльності тощо.

Табл. 2. Рейтингова оцінка потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ у Львівській області

Регіон	Роки									
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Львівська обл.	н	н	с	с	д	д	д	в	д	д
Бродівський р-н	н	с	с	д	с	с	3	д	в	д
Буський р-н	н	н	н	с	н	с	с	в	с	д
Городоцький р-н	н	н	н	с	с	д	д	д	д	д
Дрогобицький р-н	н	н	н	с	с	с	д	с	с	с
Жидачівський р-н	н	н	с	с	с	с	д	д	д	д
Жовківський р-н	н	н	н	н	д	с	с	с	с	д
Золочівський р-н	н	н	с	с	д	д	д	д	с	д
Кам'янка-Бузький р-н	н	н	н	н	д	д	д	д	д	д
Миколаївський р-н	н	н	с	н	с	с	д	д	д	с
Мостиський р-н	н	с	н	с	с	д	д	в	д	д
Перемишлянський р-н	н	с	с	с	д	д	д	в	д	д
Пустомитівський р-н	н	н	н	н	н	н	н	с	н	д
Радехівський р-н	н	н	с	с	с	с	с	д	с	д
Самбірський р-н	н	с	с	с	с	д	д	д	д	н
Сколівський р-н	н	н	н	н	н	с	с	д	д	н
Сокальський р-н	н	н	с	д	д	д	д	в	д	в
Старосамбірський р-н	с	с	д	д	д	д	д	в	н	с
Стрийський р-н	н	н	н	н	н	н	с	с	с	с
Турківський р-н	с	с	с	с	с	с	д	д	с	с
Яворівський р-н	н	н	с	н	д	д	с	с	с	с
Примітки	н	ни- зький	с	серед- ній	д	дос- татній	в	висо- кий		дуже висо- кий

Висновки. Розроблена методика комплексного оцінювання потенціалу розвитку малого підприємництва у сфері СЗТ, яка є дієвим інструментом оцінювання ситуації, що склалася в районах Львівської області, та дає змогу визначити фактори впливу на діяльність досліджуваних суб'єктів, однорідні за розвитком райони тощо.

Література

1. Баранник З.П. Методичні підходи до оцінювання функціонування регіонів країни за станом соціально-економічного розвитку / З.П. Баранник // Економіка та держава : наук.-практ. журнал. – 2006. – № 5. – С. 56-59.
2. Варналій З.С. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : монографія / З.С. Варналій, А.І. Мокій, О.Ф. Новікова, С.А. Новікова, С.А. Романюк, В.І. Чужиков та ін. / за ред. З.С. Варналія. – К. : Вид-во "Знання України", 2005. – 498 с.
3. Долішній М.І. Проблеми та перспективи забезпечення інноваційного розвитку національної економіки та її регіонів // Вісник Львівської комерційної академії. – Сер.: Економічна. – Львів : Вид-во Львівської КА, 2005. – № 18, ч. I. – С. 3-6.
4. Чернюк Л.Г. Економіка та розвиток регіонів (областей) України : навч. посібн. / Л.Г. Чернюк, Д.В. Клиновий. – К. : Вид-во ЦУЛ. – 2002. – 644 с.
5. Статистичний щорічник Львівської області за 2007 рік. – Львів. – 2008. – Ч. 2. – 312 с.
6. Статистичний щорічник Львівської області за 2010 рік. – Львів. – 2011. – Ч. 2. – 279 с.

Петлин І.В. Методика комплексної оцінки потенціалу розвитку малого підприємництва в сфері сільського зеленого туризму регіона

Рассмотрены методические подходы к определению комплексной оценки потенциала развития малого предпринимательства в сфере сельского зеленого туризма. Осуществлена комплексная оценка потенциала развития путем расчета интегрального показателя и на этой основе проведена рейтинговая оценка районов Львовской области.

Ключевые слова: регион, потенциал развития, интегральный показатель, рейтинг, малое предпринимательство, сельский зеленый туризм.

Petlin I.V. Methodological of complex estimation of potential small business development in rural tourism of the region

The article considers the methodological approaches to comprehensive evaluation of the potential of small business development in green tourism. The comprehensive assessment of development potential by calculating the integral index, and on this basis, a rating assessment of Lviv region district is carried out.

Keywords: region, development potential, the integral index, rating, small business, rural green tourism.

УДК 332.122:338.432

Доц. Н.С. Станасюк, канд. екон. наук –
НУ "Львівська політехніка"

ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СИСТЕМИ

Проаналізовано фактори, які мають визначальний вплив на формування регіональної агропродовольчої системи. Проведено їх класифікацію та проаналізовано регіональні особливості їх впливу. Визначено просторові фактори формування регіональної агропродовольчої системи.

Ключові слова: фактор, регіональна агропродовольча система, формування агропродовольчої системи.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В умовах інтенсивного розвитку транскордонного співробітництва особливо актуальними є питання, пов'язані із формуванням регіональної агропродовольчої системи, якій належить провідна роль у забезпеченні продовольчої безпеки як регіону, так і країни загалом.

Як відомо, формування будь-якої системи здійснюється під впливом певних факторів, які виступають рушійними силами будь-якого процесу. Впливо кожного фактора відрізняється рівнем просторового охоплення. Саме тому вивчення факторів є одними із основних напрямів досліджень багатьох вітчизняних вчених.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значні напрацювання в цьому напрямі зробили В. Борщевський, П. Гайдуцький, Л. Дейнека, Р. Іванух, І. Іртищева, О. Крисальний, І. Лукінов, О. Онищенко, П. Саблук, В. Топіха, О. Шубравська та інші науковців. На основі їх праць можна робити узагальнення, які стосуються, насамперед, формування національної агропродовольчої системи. Проте вивчення аграрної проблематики із врахуванням регіональних особливостей залишаються мало дослідженими. Водночас врахування впливу певних факторів регіонального масштабу може дати значний економічний ефект для країни загалом.

Метою нашого дослідження є визначення основних факторів формування регіональної агропродовольчої системи в контексті просторового підходу.